

dosarul nr. 1ra-291/2024

1-22171800-01-1ra-19022024-1

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

19 iunie 2024

mun.Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată în componența:

Președinte

Judecători

Țurcan Anatolie

Roic-Botezatu Lilia

Eremciuc Ghenadie

judecând, fără participarea părților, recursul declarat de avocatul Rusu Victor în interesele inculpatului Cojuhari Andrei, împotriva sentinței Judecătoreiei Drochia, sediul Rîșcani din 02 martie 2023 și a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 09 noiembrie 2023, în cauza penală privind acuzarea lui

Cojuhari Andrei XXX, născut la
XXX, originar și domiciliat în XXX,
în comiterea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit.b) Cod penal.

Termenul de examinare:

Prima instanță: 24.11.2022 – 02.03.2023;

Instanța de apel: 23.03.2023 – 09.11.2023;

Instanța de recurs: 20.02.2024 – 19.06.2024

Asupra recursului declarat, în baza materialelor din dosar, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

A CONSTATAT:

1.Prin sentința Judecătoreiei Drochia, sediul Rîșcani din 02 martie 2023, Cojuhari Andrei a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit.b) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de amendă în cuantum de 550 unități convenționale, echivalentul a 27.500 lei.

S-a explicat lui Cojuhari Andrei, că potrivit art.64 alin.(3¹) Cod penal, este în drept, în cel mult 3 zile lucrătoare din momentul în care hotărârea devine executorie, să achite jumătate din suma amenzii indicate, în acest caz va fi considerat că sancțiunea amenzii este executată integral.

S-a încasat de la Andrei Cojuhari în beneficiul statului cheltuieli judiciare în sumă de 2100 lei.

S-a soluționat soarta corpurilor delictive.

Pentru a pronunța această hotărâre, prima instanță, în urma probatoriului administrat, atât în cursul urmăririi penale, cât și al judecății în primul ciclu procesual, a constatat că Cojuhari Andrei, în perioada de timp și locul nestabilit de

organul de urmărire penală, acționând intenționat, de comun acord cu persoane neidentificate de organul de urmărire penală, în scopul dobândirii dreptului de a conduce mijloace de transport, au confecționat, pe numele lui, un permis de conducere fals pentru categoriile „B, CI, C, CE”, cu numărul 02472/20/3294688, menționând că acesta este eliberat la data de 06 noiembrie 2020, de către autoritățile Republicii Polonia - un document fals care-i acordă dreptul de a conduce mijloace de transport, pe care l-a deținut, ilegal, până la data de 08 ianuarie 2022, aproximativ ora 20¹⁰, când, aflându-se în PTF „Costești-Stînca”, actul în cauză, având semne vădite de falsificare, a fost ridicat de la dânsul. Conform raportului de expertiză judiciară nr. 81 din 22.02.2022, se constată că, permisul de conducere al Republicii Polonia, cu numărul 02472/20/3294688 eliberat la data de 06 noiembrie 2020 pe numele lui Cojuhari Andrei, este confecționat din hârtie sintetică, laminată pe ambele părți, cu elemente fluorescente în raze UV, cu folosirea metodei de imprimare jet de cerneală - plasa de fond, fotografia rubricile, textele, și nu corespunde metodei de confecționarea blanchetei autentice a permisului de conducere al Republicii Polonia.

Starea de fapt expusă a rezultat din coroborarea mijloacelor de probă existente la dosar și anume: declarațiile martorilor, procesul verbal de sesizare despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea infracțiunii; proces verbal privind actele de constatare din 08 ianuarie 2022; procesul verbal privind controlul de frontieră din 08 ianuarie 2022; răspunsul BNC Interpol Varșovia/Polonia; raport de constatare tehnico-științifică; proces verbal de examinare a obiectului.

Urmare a aprecierii și analizei probelor propuse spre administrare în cadrul procesului de judecare a cauzei, instanța de fond a concluzionat, că acțiunile inculpatului Cojuhari Andrei întrunesc semnele faptei infracționale încadrate în baza art.361 alin.(2) lit.b) Cod penal, după indicii calificativi: „confecționarea și deținerea documentelor oficiale false, care acordă drepturi, săvârșite de mai multe persoane”.

2. Sentința, a fost atacată cu apel de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura raionului Rîșcani, Frunză Aliona și avocatul Rusu Victor în numele inculpatului Cojuhari Andrei.

Acuzatorul de stat, procuror în Procuratura raionului Rîșcani, Frunză Aliona, a solicitat casarea parțială a sentinței Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani din 02 martie 2023 și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Cojuhari Andrei să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b) Cod Penal, stabilindu-i pedeapsă sub formă de 1 an închisoare, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei în temeiul art. 90 alin. (1) Cod penal, pe o perioadă de probațiune de 1 an.

La fel, acuzatorul de stat a solicitat casarea încheierii (protocolare) incluse în procesul-verbal al ședinței de judecată din 13.12.2022 și înlăturarea avocatului, Rusu Victor din procesul penal, cu încetarea participării lui în această cauză, deoarece la momentul parvenirii cauzei în instanța de judecată apărătorul Rusu Victor nu era parte în proces, iar atragerea acestuia, până la ședința preliminară nu poate avea loc.

În motivarea apelului său, acuzatorul de stat a mai invocat blândețea pedepsei aplicate lui Cojuhari Andrei, sub formă de amendă, care este apreciată neproportională față de cele comise, și ca urmare nu va fi asigurat scopul pedepsei penale de corectare și de reeducare a inculpatului.

2.1. Avocatul Rusu Victor, în numele inculpatului Cojuhari Andrei, a solicitat declararea nulității absolute a cererii din numele lui Cojuhari Andrei (f.d.75), înregistrată cu 17.11.2022, prin care ultimul ar fi refuzat la apărare; declararea nulității tuturor actelor derivate din cele indicate supra și anume ordonanța de punere a lui Cojuhari Andrei sub învinuire (f.d.76), procesul-verbal de audiere a inculpatului din 17.11.2022 (f.d.77), procesul-verbal de informare despre terminarea urmăririi penale din 17.11.2022, procesul-verbal de prezentare învinuitului a materialelor urmăririi penale din 17.11.2022 și rechizitoriu și casarea integrală a sentinței Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care să fie achitat Cojuhari Andrei de sub învinuirea lui formulată în comiterea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit.b) CP.

În dezvoltarea motivelor de apel, avocatul a făcut un scurt istoric al cauzei, totodată, acesta a considerat că apelul declarat are un caracter fondat pentru următoarele argumente:

- nu este întemeiată condamnarea lui Cojuhari Andrei în baza art.361 alin.(2) lit.b) Cod penal, din motivul nulității absolute a actelor procedurale;

- în privința inculpatului s-a încălcat dreptul la apărare, la materialele cauzei este prezentă cererea scrisă de către Cojuhari Andrei, prin care ultimul ar fi refuzat la dreptul de a fi asistat de un apărător, prezenta cerere fiind scrisă la data de 17.11.2022 doar în prezența procurorului, care nu a examinat-o, cererea nefiind nici respinsă și nici admisă prin ordonanță;

- inculpatului Cojuhari Andrei, i-a fost adusă la cunoștință ordonanța de punere sub învinuire în lipsa apărătorului, ulterior ultimul a fost audiat în calitate de învinuit, i s-a comunicat despre finisarea urmăririi penale și în final i s-a adus la cunoștință materialele procesului penal.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 09 noiembrie 2023, au fost respinse ca nefondate apelurile declarate de către procurorul în Procuratura Rîșcani, Frunză Aliona, și de către avocatul Rusu Victor și menținută sentința Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani din 02 martie 2023.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că:

- la caz nu sunt aplicabile speței prevederile art.69 alin.(3) pct.1) lit.a) Cod de procedură penală, care reglementează cazul în care este obligatorie participarea apărătorului, deoarece Cojuhari Andrei a fost pus sub învinuire de comiterea infracțiunii mai puțin grave, la caz nefiind incidente nici situațiile indicate la art.69 alin.(1) pct.1)-6) Cod de procedură penală;

- pe motivul neparticipării apărătorului la acțiunile procesuale în privința învinuitului Cojuhari Andrei, nu poate fi declarată nulitatea absolută a acestor acte, or, potrivit art.69 alin.(1) și alin.(3) Cod de procedură penală, participarea apărătorului nu a fost una obligatorie;

- renunțarea de a fi asistat de apărător a fost făcută în lipsa apărătorului, deci nefiind respectate prevederile art.71 alin.(2) Cod de procedură penală. Însă aceste derogări, conform art.251¹ alin.(1) Cod de procedură penală, nu atrag nulitatea absolută atât a cererii respective, cât și a actelor emise ulterior;

- la etapa urmăririi penale, la finalizarea acesteia, nici la prezentarea materialelor urmăririi penale, inculpatul Cojuhari Andrei nu a invocat nulitatea actelor procedurale înaintând solicitarea în cauză abia cu prilejul judecării cauzei, fapt ce vine în contradicție cu reglementările prevederilor art.251² Cod de procedură penală, declararea nulității relative a acestor acte fiind inadmisibilă la această etapă a procesului, acestea nefiind lovite nici de nulitate absolută care ar permite contestarea acestora în orice etapă a procesului;

- probele puse la baza sentinței de condamnare corespund cerințelor legale, judecând cauza penală instanța de fond, în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală, a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei, a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității, și din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului Cojuhari Andrei în comiterea faptei incriminate, constatând și reținând în acțiunile acestuia semnele calificative ale art.361 alin.(2) lit.b) Cod penal - confecționarea și deținerea documentelor oficiale false, care acordă drepturi, săvârșite de mai multe persoane;

- cu referire la solicitarea procurorului privind casarea încheierii (protocolare) incluse în procesul-verbal al ședinței de judecată din 13.12.2022 și înlăturarea avocatului, Rusu Victor din procesul penal, cu încetarea participării lui în această cauză, instanța de apel a apreciat-o ca neîntemeiată, deoarece potrivit art.400 CPP, odată cu sentința se contestă și încheierile adoptate pe parcursul judecării cauzei, emise separat, în camera de deliberare, și nu cele conținute în procesul verbal al ședinței de judecată. La fel, se evidențiază că renunțarea inculpatului de a fi asistat de apărător în cadrul urmăririi penale a fost făcută în lipsa apărătorului, însă instanța de fond a remediat situația prin admiterea apărătorului, fapt ce duce la netemeinicia cerinței procurorului.

4.Decizia instanței de apel, pronunțată integral la 09 noiembrie 2023 a fost atacată cu recurs ordinar la data de 19 februarie 2024 de către avocatul Rusu Victor în interesele lui Cojuhari Andrei, care, invocând art. 427 alin. (1), pct. 1) Cod de procedură penală, a solicitat casarea sentinței Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani din 09 martie 2023 și a deciziei Curții de Apel Bălți din 09 noiembrie 2023, cu dispunerea achitării lui Cojuhari Andrei.

În esență, argumentele care fundamentează recursul declarat de apărător vizează faptul că:

- respingerea apelului de către Curtea de Apel Bălți, este în contradicție cu Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica aplicării legislației pentru asigurarea dreptului la apărare al bănuitului, învinuitului, inculpatului și condamnatului în procedură penală nr.11 din 24 decembrie 2010 cu modificările din 26 martie 2018, cu mențiunea asupra faptului că admiterea cererii bănuitului/învinuitului la refuz la apărare în lipsa apărătorului și finisarea dosarului

în aceeași zi cu expedierea imediată a acestuia în instanța de judecată duce la imposibilitatea inculpatului la depunerea plângerii și solicitării nulității actelor procedurale, iar practica uniformă a Curții Supreme de Justiție în spețe similare va fi viciată prin imposibilitatea solicitării nulității actelor juridice contrare hotărârii;

- aprecierea curții de Apel Bălți că încălcarea descrisă și constatată de acesta cu privire la procedura la refuz la apărare ca nulitate relativă și respectiv, imposibilitatea invocării acesteia la faza de pregătire pentru dezbateri judiciare, duce la caducitate, conform Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica aplicării legislației pentru asigurarea dreptului la apărare al bănuțului, învinutului, inculpatului și condamnatului în procedură penală nr.11 din 24 decembrie 2010 cu modificările din 26 martie 2018;

- instanța de apel eronat a aplicat art.251¹ și 251² Cod de procedură penală (în vigoare din 22.08.23) din motiv că în momentul comiterii încălcării procedurale descrise în speță și judecării cauzei în prima instanță, aceste norme încă nu erau adoptate, urmau a fi aplicate normele în vigoare la data comiterii încălcărilor descrise supra. Art.251¹ și 251² Cod de procedură penală, au fost adoptate după depunerea apelului propriu zis;

-în baza prevederilor art 251 Cod de procedură penală (în vigoare până la 22.08.2023), refuzul la apărare admis de acuzator în lipsa apărătorului, urmat de înaintarea imediată a învinuirii, audierea învinutului, finisarea urmăririi penale și expedierea dosarului în instanța de judecată nu pot fi înlăturate decât prin anularea acestor acte.

5. Asupra recursului declarat, a depus referință procurorul în secția judiciar-penală a Procuraturii Generale, Crijanovschi Sergiu, care a menționat asupra faptului că la judecarea cauzei, instanța de judecată a desemnat un apărător, fiind elucidate încălcările procesuale la etapa respectivă. Totodată, consideră oportun de a se revedea posibilitatea aplicării compensației prevăzute de art.385 alin.(4) Cod de procedură penală.

6. Analizând actele și lucrările dosarului, precum și decizia recurată, în raport cu motivele de casare invocate, completul de judecată a Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului este de două luni de la data comunicării deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că, decizia Curții de Apel Bălți, a fost pronunțată public la 21 decembrie 2023 în lipsa apărătorului și inculpatului, fapt ce se confirmă prin procesul-verbal al ședinței de judecată din aceeași dată (f.d. 181).

Potrivit actelor și lucrărilor din dosar, la data de 26 decembrie 2023 copia deciziei motivate a Curții de Apel Bălți din 09 noiembrie 2023 a fost expediată părților (f.d.192), iar recursul a parvenit la instanță la data de 19 februarie 2024, astfel completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că recurentul s-a încadrat în termenul legal stabilit pentru depunerea recursului.

Potrivit prevederilor art. 433 alin. (1) Cod de procedură penală, dacă este considerat admisibil, un complet din 3 judecători examinează recursul în fond.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Prin motivele de recurs formulate de apărătorul Rusu Victor a fost invocată incidența cazului de casare prevăzut în art. 427 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, potrivit căruia recursul este admis dacă interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție.

Verificând, din această perspectivă, actele dosarului, se constată că, în prezenta cauză, s-a dispus trimiterea în judecată și condamnarea inculpatului Cojuhari Andrei, în esență, pentru faptul acționării intenționate, de comun acord cu persoane neidentificate de organul de urmărire penală, în scopul dobândirii dreptului de a conduce mijloace de transport, confecționării, pe numele lui, unui permis de conducere fals pentru categoriile „B, CI, C, CE”, cu numărul 02472/20/3294688, menționând că acesta este eliberat la data de 06 noiembrie 2020, de către autoritățile Republicii Polonia - un document fals care-i acordă dreptul de a conduce mijloace de transport.

Instanțele inferioare au apreciat că faptele expuse mai sus există și se circumscriu conținutului constitutiv al infracțiunii de confecționare și deținere a documentelor oficiale false, care acordă drepturi, săvârșite de mai multe persoane, prevăzută de art.361 alin.(2) lit.b) Cod penal.

Temeiul care fundamentează obiectul recursului, reieșind din conținutul cererii de recurs înaintate de apărătorul Rusu Victor, privește dreptul la apărare al învinuitului/inculpatului Cojuhari Andrei prin prisma orientărilor jurisprudențiale conturate de Curtea Supremă de Justiție în hotărârea cu privire la practica aplicării legislației pentru asigurarea dreptului la apărare al bănuțului, învinuitului, inculpatului și condamnatului în procedura penală din 24 decembrie 2010, cu modificările din 26 martie 2018.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază că asistența juridică este un drept al părților. În acest sens, art. 17 alin.(1) Cod de procedură penală arată că în tot cursul procesului penal părțile au dreptul să fie asistate, iar alin. (3) din același articol obligă organul de urmărire penală și instanța de judecată să asigure bănuțului, învinuitului, inculpatului dreptul la asistența juridică calificată.

Dreptul la apărare în cadrul unui proces penal este prevăzut și în Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului. Astfel, art.6, pct.3), lit. c) stipulează că „orice persoană acuzată de o infracțiune are dreptul să se apere singură sau să fie asistată de un apărător ales de ea, iar dacă nu dispune de mijloace necesare pentru a-l plăti, să poată fi asigurată în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer”.

Potrivit art.66 alin.(1) Cod de procedură penală, învinuitul sau, după caz, inculpatul are dreptul la apărare. Organul de urmărire penală sau, după caz, instanța de judecată îi asigură învinuitului, inculpatului posibilitatea de a-și exercita dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege.

Același articol, la alin. (2), pct.5) prevede că învinuitul, inculpatul, conform prevederilor prezentului cod, are dreptul din momentul punerii sub învinuire, să aibă asistența unui apărător ales de el, iar dacă nu are mijloace de a plăti apărătorul, să fie asistat în mod gratuit de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, precum și, în cazurile admise de lege, să renunțe la apărător și să se apere el însuși.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că în acest caz nu se pune problema obligativității asistenței juridice, ci dimpotrivă - se prevede posibilitatea autoapărării învinuitului în cazurile în care acest lucru este permis de lege, adică în toate cazurile, cu excepția celor prevăzute la alin. (1) art. 69 Cod de procedură penală.

Potrivit art.71 alin.(1) Cod de procedură penală, renunțarea la apărător înseamnă voința bănuیتului, învinuitului, inculpatului de a-și exercita el însuși apărarea, fără a apela la asistența juridică a unui apărător. Cererea de renunțare la apărător se anexează la materialele cauzei.

În acest sens, prezintă relevanță juridică prevederile art.71 alin.(2) Cod de procedură penală în vigoare la momentul efectuării acțiunilor de urmărire penală și explicațiile Plenului Curții Supreme de Justiție date la pct. 11 din hotărârea sa explicativă ” Cu privire la practica aplicării legislației pentru asigurarea dreptului la apărare al bănuیتului, învinuitului, inculpatului și condamnatului în procedură penală” nr.11 din 24 decembrie 2010 cu modificările din 26 martie 2018, hotărâre adoptată în scopul **aplicării corecte și uniforme**, în concordanță cu standardele și practicile europene a legislației privind asigurarea dreptului la apărare al bănuیتului, învinuitului, inculpatului, potrivit cărora renunțarea la apărător poate fi acceptată de către procuror sau instanță numai în cazul în care ea este înaintată de către bănuیت, învinuit, inculpat în mod benevol, din proprie inițiativă, în prezența avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat. Nu se admite renunțarea la apărător în cazul în care ea este motivată prin imposibilitatea de a plăti asistența juridică sau este dictată de alte circumstanțe. Procurorul sau instanța este în drept să nu accepte renunțarea bănuیتului, învinuitului, inculpatului la apărător în cazurile prevăzute în art. 69 alin. (1) pct. 2) –13), precum și în alte cazuri în care interesele justiției o cer. Determinarea faptului că interesele justiției cer asistența obligatorie a apărătorului ține de competența procurorului sau a instanței și depinde de: 1) complexitatea cazului; 2) capacitatea bănuیتului, învinuitului, inculpatului de a se apăra singur; 3) gravitatea faptei, de săvârșirea căreia persoana este bănuită sau învinuită, și de sancțiunea prevăzută de lege pentru săvârșirea ei (redacția Legii nr.249 din 29.07.22, în vigoare 10.09.22).

Potrivit alin.(3) al aceluiași articol, admiterea sau neadmiterea renunțării la apărător se decide de către procuror sau de instanță prin hotărâre motivată.

La materialele dosarului este anexată doar cererea de renunțare la apărător, fără a fi asigurat bănuitul Cojuhari Andrei cu apărător din oficiu, lipsește ordonanța motivată a procurorului referitor la admiterea cererii lui Cojuhari Andrei cu expunerea concluziei dacă el întrunește toate condițiile legale expuse mai sus pentru a admite renunțarea la apărător.

Astfel, instanța de apel a adoptat o soluție prematură, având în vedere circumstanțele particulare ale cauzei, prin care a fost afectată soluția.

La fel, urmează de evidențiat succesiunea cronologică a acțiunilor procesuale efectuate la urmărirea penală, și anume la 17 noiembrie 2022:

Cojuhari Andrei înaintează cererea de renunțare la apărător (f.d.75); procurorul îi aduce la cunoștință ordonanța de punere sub învinuire și îi explică conținutul ei, precum și drepturile și obligațiile acestuia prevăzute în art.66 Cod de procedură penală (f.d.77-78); în condițiile prevăzute în art.104 Cod de procedură penală Cojuhari Andrei este audiat (f.d.79); procurorul îi aduce la cunoștință învinuitului despre terminarea urmăririi penale, precum și despre faptul că poate face cunoștință cu materialele cauzei penale (f.d.86), în condițiile prevederilor art.294 Cod de procedură penală, a fost întocmit procesul verbal despre prezentarea materialelor de urmărire penală (f.d.87).

Prin urmare, având în vedere succesiunea acțiunilor de urmărire penală efectuate la aceeași dată – respectiv 17 noiembrie 2022, cu soluțiile dispuse prin prisma renunțării învinuitului la apărător, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază că în cauză nu au fost înlăturate dubiile dacă învinuitul, în mod conștient, explicit și neechivoc, a renunțat la dreptul său de a primi reprezentare juridică în timpul desfășurării acțiunilor de urmărire penală.

În jurisprudența sa constată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că dreptul la avocat, fiind un drept fundamental dintre cele care constituie noțiunea de proces echitabil și care asigură eficacitatea celorlalte garanții prevăzute de articolul 6 din Convenție, este un prim exemplu al acelor drepturi care necesită protecția specială a standardului de renunțare conștientă și inteligentă, prin urmare, completul de judecată conchide că renunțarea la apărător trebuie să fie stabilită într-o manieră neechivocă și să fie înconjurată de un minim de garanții corespunzătoare așa cum rezultă din normele citate supra – renunțarea să aibă loc în prezența unui avocat, iar admiterea sau neadmiterea renunțării la apărător să fie decisă prin hotărâre motivată.

Prezența cumulativă a acestor condiții este obligatorie. Despre aceasta se va menționa în actul procedural, la caz, ordonanța procurorului.

Prin urmare, având în vedere că prin prisma art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală eroarea judiciară poate viza fie încălcarea unei norme de procedură care garantează dreptul la un proces echitabil, fie însuși conținutul soluției pronunțate de judecător de natură a produce consecințe asupra drepturilor fundamentale ale justițiabilului, în speță, vătămarea procesuală a recurentului Cojuhari Andrei, de natură să determine afectarea dreptului acestuia la un proces echitabil, la a cărui respectare și efectivitate trebuie să vegheze instanța de judecată, nu poate fi altfel înlăturată, se impune casarea deciziei recurate și rejudecarea cauzei de către instanța de apel.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să examineze impactul încălcărilor procedurale asupra echitabilității generale a procedurilor și să decidă dacă procedurile au fost echitabile, în întregul lor, dacă în circumstanțele concrete ale cauzei, prezența unui avocat ar fi condus, în mod plauzibil, la efectivitatea

apărării însăși, respectiv posibilitatea de a pune la îndoială autenticitatea probelor și de a se opune folosirii acestora, dacă declarațiile sale au constituit un element important pe care s-a întemeiat condamnarea și dacă celelalte probe din cauză au fost solide sau, după caz, să examineze dacă aplicarea prevederilor art.385 alin.(4) Cod de procedură penală în prezenta cauză poate avea un efect compensatoriu din punct de vedere practic, făcând procedura echitabilă în ansamblu.

Conform art.3 alin.(1) Cod de procedură penală, în desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanța judecătorească.

Prezintă relevanță faptul că, partea apărării la etapa examinării cauzei în fond și în conținutul cererii de apel a invocat prevederile art.251 Cod de procedură penală în redacția de până la operarea modificărilor prin Legea nr.245 din 31.07.23, în vigoare din 22.08.23. Astfel, instanța de apel urma să aplice norma procesuală în vigoare la data invocării obiecțiilor legate de nulitate prin prisma art.3 al Codului de procedură penală și respectiv, urma să verifice dacă în limitele normei materiale vechi se încadrau obiecțiile respective ca nulitate absolută sau nulitate relativă, care erau efectele nulității și dacă încălcările puteau fi remediate doar prin anularea actului.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază că, stabilirea temeiurilor de drept care duc, după caz, la respingerea sau admiterea apelului presupune ca instanța de apel trebuie să controleze dacă în cauză au fost rezolvate inclusiv problemele de drept procesual penal, iar acest fapt implică verificarea întreprinsă de instanța de apel ce vizează toate actele procesuale efectuate în cursul procesului penal, atât de organul de urmărire penală, cât și de prima instanță, la caz, fără o calificare corespunzătoare a problemelor de drept penal procesual relevă omisiunea instanței de apel de a proceda la o examinare critică, efectivă și adecvată a cauzei, astfel se impune soluția admiterii recursului declarat, casarea integrală a deciziei contestate, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În cadrul rejudecării cauzei instanța de apel urmează să țină cont de prevederile art.436 Cod de procedură penală care se referă la procedura de rejudecare și limitele acesteia, să țină cont de acțiunea legii procesuale în timp, respectiv să evalueze dacă, în lumina procedurii în ansamblu, dreptul la apărare a fost afectat în mod negativ într-o asemenea măsură încât să submineze echitatea generală a procesului, să înlăture erorile menționate, să țină cont de argumentele invocate în apel și recurs, să soluționeze cauza în strictă conformitate cu prevederile Codului de procedură penală, cu jurisprudența constantă a Curții Supreme de Justiție și a Curții Europene pentru Drepturile Omului, să țină cont de toate circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să își argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, și în dependență de circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală și jurisprudența CtEDO.

7. În conformitate cu prevederile art.434, art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

DECIDE:

Admite recursul declarat de către avocatul Rusu Victor în interesele inculpatului Cojuhari Andrei, casează integral decizia din 09 noiembrie 2023 a Colegiului penal al Curții de Apel Bălți, în cauza penală privindu-l pe Cojuhari Andrei XXX, și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Președinte

Țurcan Anatolie

Judecători

Roic-Botezatu Lilia

Eremciuc Ghenadie